

केन्द्रीय विद्यालय संगठन, जयपुर संभाग
सत्रान्त-परीक्षा (SESSION ENDING EXAM 2025- 2026)

कक्षा- सप्तमी
प्रतिदर्श प्रश्न पत्र

समय: 2 ½ होरा:

उत्तर कुंजिका
पूर्णाङ्काः 60

विषय- संस्कृतम्

खण्ड क- अपठित-अवबोधनम् (8)

1.	अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत – (8) I. एकपदेन उत्तरत - (क) मधुरः (ख) प्रकाशः II. पूर्णवाक्येन उत्तरत - (क) भ्रमणशीलाः प्रसन्नाः जनाः वाटिकासु भ्रमन्ति । (ख) सरोवरेषु कमलानि वाटिकाषु विभिन्नानि पुष्पाणि विकसन्ति । III. भाषिककार्यम् - (क) (ब) जनाः (ख) (द) प्रकाशः	2x1=2 2x2=4 2x1=2
----	--	-------------------------

खण्ड ख – रचनात्मक-लेखनम् (12)

2.	पट्टिकां दृष्ट्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्तु । (क) प्रथम (ख) शुक्रवासरः (ग) सप्तमः (घ) शनिवासरः	4x1=4
3.	मञ्जूषां पश्यन्तु, उत्तरं लिखन्तु – (क) फरवरीमासः द्वितीयः मासः अस्ति । (ख) आङ्ग्लमासेषु अष्टमः मासः अगस्तमासः । (ग) सितम्बरमासः नवमः मासः अस्ति । (घ) आङ्ग्लमासेषु अन्तिमः मासः दिसम्बरमासः ।	4x1=4
4.	अधः प्रदत्तानि वाक्यानि पठित्वा मातृभाषाया / प्रान्तीयभाषाया/आङ्ग्लभाषाया वा अनुवादं कुर्वन्तु । (क) सन्दीप कार्यालय से घर गया । (ख) बहन दूर से वाहन को देखती है । (ग) मित्र शाला से घर आया । (घ) बालक अलमारी से धन लेता है ।	4x1=4

खण्ड ग – अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् (16)

5.	<p>पठ् धातु लङ् लकार रूप लिखतु</p> <table><tr><td></td><td>एकवचनम्</td><td>द्विवचनम्</td><td>बहुवचनम्</td></tr><tr><td>प्रथम पुरुष</td><td>अपठत्</td><td>अपठताम्</td><td>अपठन्</td></tr><tr><td>मध्यम पुरुष</td><td>अपठः</td><td>अपठतम्</td><td>अपठत</td></tr><tr><td>उत्तम पुरुष</td><td>अपठम्</td><td>अपठाव</td><td>अपठाम</td></tr></table>		एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	प्रथम पुरुष	अपठत्	अपठताम्	अपठन्	मध्यम पुरुष	अपठः	अपठतम्	अपठत	उत्तम पुरुष	अपठम्	अपठाव	अपठाम	4x½=2				
	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्																			
प्रथम पुरुष	अपठत्	अपठताम्	अपठन्																			
मध्यम पुरुष	अपठः	अपठतम्	अपठत																			
उत्तम पुरुष	अपठम्	अपठाव	अपठाम																			
6.	<p>अधोलिखिते गद्यांशे अङ्कानां स्थाने संख्यावाचकशब्दान् लिखन्तु ।</p> <p>एका पाठशाला अस्ति । तत्र <u>त्रयः</u> (3) अध्यापकाः सन्ति । साहित्यकक्षायां विंशतिः छात्राः सन्ति । एकस्मिन् दिने <u>एकः</u> (1) निरीक्षकः आगतवान् । तस्मिन् दिने साहित्यकक्षायां <u>पञ्चदश</u> (15) छात्राः उपस्थिताः । <u>पञ्च</u> (5) अनुपस्थिताः । निरीक्षकः दश शब्दान् लेखितुम् उक्तवान् । <u>द्वौ</u> (2) छात्रौ सप्त शब्दान् सम्यक् लिखितवन्तौ । एकः छात्रः सर्वान् अपि दश शब्दान् सम्यक् लिखितवान् । अवशिष्टाः <u>द्वादश</u> (12) छात्राः नव शब्दान् सम्यक् लिखितवन्तः ।</p>	6x½=3																				
7.	<p>पट्टिकातः समुचितानि पदानि चित्वा विशेषणानुसारं विशेष्यपदं लिखन्तु ।</p> <p>(क) सुदीर्घः - मार्गः (ख) सुन्दरी - युवती (ग) उन्नतान् - वृक्षान् (घ) विशालां - पाठशालां (ङ) स्थूलाय - गजाय (च) तस्य - तटस्य</p>	6x½=3																				
8.	<p>उदाहरणानुसारम् अधः प्रदत्तानां पदानां सन्धिं कुर्वन्तु ।</p> <p>(क) ममापि (ख) विद्यार्थी (ग) सहानुभूतिः (घ) कवीन्द्रः</p>	4x1=4																				
9.	<p>उदाहरणानुसारम् अधः प्रदत्तानां शब्दानां वचनपरिवर्तनं कुर्वन्तु ।</p> <table><tr><td>शब्दः</td><td>एकवचनम्</td><td>द्विवचनम्</td><td>बहुवचनम्</td></tr><tr><td>मनुष्य</td><td>मनुष्यात्</td><td>मनुष्याभ्याम्</td><td>मनुष्येभ्यः</td></tr><tr><td>मुनि</td><td>मुनेः</td><td>मुनिभ्याम्</td><td>मुनिभ्यः</td></tr><tr><td>वाटिका</td><td>वाटिकायाः</td><td>वाटिकाभ्याम्</td><td>वाटिकाभ्यः</td></tr><tr><td>नदी</td><td>नद्याः</td><td>नदीभ्याम्</td><td>नदीभ्यः</td></tr></table>	शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	मनुष्य	मनुष्यात्	मनुष्याभ्याम्	मनुष्येभ्यः	मुनि	मुनेः	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः	वाटिका	वाटिकायाः	वाटिकाभ्याम्	वाटिकाभ्यः	नदी	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः	4x1=4
शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्																			
मनुष्य	मनुष्यात्	मनुष्याभ्याम्	मनुष्येभ्यः																			
मुनि	मुनेः	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः																			
वाटिका	वाटिकायाः	वाटिकाभ्याम्	वाटिकाभ्यः																			
नदी	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः																			
खण्ड घ. पठित अवबोधनम् (अंकाः 24)																						
10.	<p>अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत</p> <p>अ) एकपदेन उत्तरत</p> <p>क) दश बालकाः ख) दशमः</p>	<p>2x1=2</p> <p>1x2=2</p>																				

	ब) पूर्ण वाक्येन उत्तरत – क) ते निश्चयम् अकुर्वन् यत् दशमः नद्यां . मग्नः। ख) तेषां नायकः अपृच्छत् – अपि सर्वे बालकाः नदीम् उत्तीर्णाः ? स) यथा निर्देशम् तथा उत्तरत्- क) (स) लङ् लकार ख) (द) अकुर्वन्	2x½=1
11.	अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत (5) क. एकपदेन उत्तरत (i) दीनं (ii) शीलं ख. पूर्णवाक्येन उत्तरत (केवलं प्रश्नद्वयम्) (i) यस्तु क्रियावान् पुरुषः स विद्वान् (ii) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः ग) यथा निर्देशम् तथा उत्तरत्- i) (ब) आभूषण ii) (स) दुःखं	2x1=2 1x2=2 2x½=1
12.	उदाहरणानुसारं रेखाङ्कितानि पदानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु । (क) कः अचिन्तयत्? (ख) कुत्र चन्दनं शायितवती? (ग) किं श्रेष्ठम्?	3x1=3
13.	अधोलिखितानि वाक्यानि पठित्वा ‘आम्’ अथवा ‘न’ इति वदन्तु लिखन्तु च । (क) आम् (ख) न (ग) आम् (घ) आम् (ङ) आम् (च) आम्	6x½=3
14.	अधः प्रदत्तनां प्रश्नानाम् एकपदेन उत्तराणि लिखन्तु - (क) पृथ्वी (ख) उदयसिंह (ग) भारतीयानाम्	3x1=3
15.	अधोलिखितानि पदानि परस्परं मेलयन्तु । (क) हान्दुमान् — अण्डमानः (ख) कालापानी — सेल्युलरकारागारः (ग) जारवा — जनजातिः (घ) स्वातन्त्र्यवीरः — सावरकरः	4x½=2
16.	पट्टिकातः चित्वा उचितं पदं पूरयन्तु – कोकिलः चाषः वायसः नकुलः शिखी (क) शिखी त्रिमात्रकालं ध्वनिं करोति। (ख) वायसः द्विमात्रकालं ध्वनिं करोति। (ग) चाषः एकमात्रकालं ध्वनिं करोति।	3x1=3